

---

Urbanistično oblikovanje

Author(s): Ivan Stanič

Source: *Urbani Izziv*, No. 19, URBANISTIČNO OBLIKOVANJE (april 1992 / April 1992), p. 1

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180144>

Accessed: 20-02-2025 16:04 UTC

---

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact [support@jstor.org](mailto:support@jstor.org).

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>



This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.



JSTOR

*Urbanistični inštitut Republike Slovenije* is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

## **Urbanistično oblikovanje**

*Nekoč je Christopher Alexander nastanek mesta razložil z jasno delitvijo na naravno in umetno načelo: naravno načelo kjer mesta ljudje kar gradijo, in umetno, kjer je razmestitev dejavnosti in oblik načrtovana v skladu z domnevnim planerjevim občutkom za red - urejenost in videnje lepote.*

*Prvo, recimo neformalno načelo razlaga končno strukturo kot posledico različnih pogledov, potreb in urbanističnooblikovalskih izhodišč, ki daje videz nepravilne slikovitosti, mogoče kaotičnosti. Drugo, formalno načelo pa razlaga kot vizijo dokončne strukture tako, da se početje človekovega razuma v načrtovani nepravilnosti vsaj začuti če ne celo vidi kot načrtovana pravilnost, ob možnih prepletih obeh načel v slučajnih ali načrtovanih kontekstualnih povezavah.*

*Omejimo se le na slednji način, torej na racionalno-formalnega z vgrajeno vizijo urejenosti ali reda.*

*Red je gotovo mreža (grid). Prve vizije urejenega sveta, mesta, ki sežejo daleč v preteklost, denimo Babilona ali pa antičnih grških mest, zgrajenih na modelih Hipodama, so osnovane na mreži. Bistveno je prostor, vsaj tisti del, v katerem biva človek, podrediti popolnemu redu in ustvariti takšeri videz, da daje mesto videz ene same hiše (Platon).*

*Red je tudi odlika velikih projektov Le Corbusierja, kjer urejena nepravilna struktura napeta na ogrodje mreže (grida) tvori popolno umetno urejenost ne samo struktur, ampak tudi dejavnosti in procesov, dela, rekreacije, bivanja in gibanja.*

*Red je izbor modelov arhitekture, upodobljenih na slikah Laurana, Canaletta, Piranesija in v zadnjem času Laudina, združenih v prostore čistih arhitekturnih vrednot. Oblika, arhitektura tvori mesto.*

*Red so veliki pariški projekti zadnjega desetletja, krona katerih je projekt nove knjižnice. Red ustvarjajo večji oblikovalci ob močni podpori močno odprte državne blagajne. Hkrati je red odprtje deset tisoč novih delovnih mest v novem Disneylandu pri Parizu (na sicer neoporečni urbanistični zasnovi), cena katerih pa je enaka skupnemu proračunu precej držav tretjega sveta skupaj. Red je torej tudi materializacija pravljič in privatizacija fikcije.*

*Red so navidezno kaotična predmestja v okolici večjih slovenskih mest, kjer domnevno planerske strukture niso mogle vplivati na potek dogodkov. Ta kaotični, naključni red pa je tudi estetsko-oblikovalskega značaja glede na tipiko uporabljenih arhitekturnih elementov.*

*Red je tudi predstavitev spomenika Borisu Kidriču iz središča Ljubljane na obrobje Fužin, prav tako pa preslikava česar koli iz središča Ljubljane na obrobje Fužin.*

*Dokončno je red urbanistični načrt, dokument, ki naj bi končno opredelil, formalno in materialno, videnja in hotenja pa tudi merila za nadzor estetike, ustavljena v času ob sprejetju dokumenta.*

*Samo ali je to urbanistično oblikovanje?*

**Ivan Stanič**